

HURRIYAT

O'zingni angla!

Mustaqil gazeta

2017-yil 3-may, chorshanba

* № 18 (1029)

* 1996-yil dekabrda chiqarib boshlagan

* Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

* www.hurriyat.uz

ТАРИХ ТИЛГА КИРГАНДА

Суратга тикилиб, хаёл сураман. Ҳеч нарса кўнгилга сиғмайди. Ўша машъум дахшатли тунда улардан қайси бирининг умри гулдек хазон бўлди экан?!

Балки ушбу суратдагилардан кимлардир ҳаётдир, эҳтимол, уларни таниган-билганлар бордир?!

⇒ 3-бет

"WHITE CASTLE" ҲИЙЛАСИ

ёхуд тансиқ таом ҳақида чўпчак

Ҳақиқатан, навнихоллар улғайиб, комил инсон бўлиб вояга етиши учун уларнинг нафақат руҳи, балки жисму жони ҳам соғлом бўлиши даркор. Бунда эса улар тановул қилаётган таомларнинг сифати муҳимдир.

⇒ 5-бет

МИЛЛАТ ДАРДУ ҚУВОНЧИНИНГ КЎЗГУСИ

Ўзим адабиётнинг бир шайдоси, қолаверса, адабиётшунос сифатида бадиий адабиёт халқ учун яратилиши керак, деган қатъий фикрдаман. Чунки у сўз санъати, сўз эса кимгадир мурожаат қилиш, дарду ҳасратини, қувончу ташвишини ўртоқлашиш воситасидир.

⇒ 6-7-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

26 апрелда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Туркия Республикаси ташқи ишлар вазири Мевлут Чавушўғлуни қабул қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 26 апрель куни мамлакатимизга амалий ташриф билан келган АҚШ Куролли Кучлари Марказий қўмондонлиги қўмондони, генерал Жозеф Леонард Вотелни қабул қилди.

27 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев жойларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари, ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг бориши, йирик лойиҳалар билан яқиндан танишиш, халқ билан мулоқот қилиш мақсадида Жиззах вилоятида бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2017 йил 29 апрелда Қирғизистон Республикаси Ўш вилояти Ўзган туманида содир бўлган табиий офат натижасида инсонларнинг ҳалок бўлгани муносабати билан Қирғизистон Республикаси Президенти Алмазбек Атамбаевга чуқур ҳамдардлик билдирди.

29 апрелда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Жанубий Қозоғистон вилоятига ташриф буюрди ва Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев билан амалий учрашув ўтказди.

1 май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев билан Туркменистон Президенти Гурбангули Берdimухамедов ўртасида телефон орқали мулоқот бўлиб ўтди.

Ўзбекистон ҳаво йўллари ширкати "Ўзбекистон ҳаво йўллари" ширкати авиациясининг янги йўлларини қўриқиб келиши.

Суратда: Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Иноят ота Содиқов, Е.Шамилбеков, Ҳ.Ҳ.Ҳ.Ҳ.

КАҲРАМОНЛИК, БУРЧ ВА ФИДОЙИЛИК

Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Иноят ота Содиқов 92 ёшда. У "GM Uzbekistan" қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган замонавий автомобилни наватсиз сотиб олиш ва унга бепул техник хизмат кўрсатиш учун имтиёзли сертификатдан фойдаланди. «Роҳат» автосалонидан «Damas» автомобилсини сотиб олиб, ўзи ҳайдаб чиқди.

— Фарзандларим билан анчадан бери «Damas» олишимиз керак, дея ўйлаб юрдик, — дейди отахон. — Президентимизнинг уруш ва меҳнат фаришларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб чиқарган фармонида биноан машинани наватсиз сотиб олдик. Бор-йўғи бир ярим соатда ҳамма ҳужжатларни расмийлаштириб, машинанинг қалити қўлимга топширилди. Юртимиз тинч, ҳур замон абадий бўлиб, Президентимизнинг умрлари зиёда бўлсин.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 4 апрелдаги "Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида"ги фармони ҳамда "Хотира ва қадрлаш кунига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори уруш фаришларига алоҳида ҳурмат-эҳтиром кўрсатиш, уларни муносиб ижтимоий муҳофиза қилиш, саломатлигини мустаҳкамлаш борасидаги тизимли ишлар қўламини янада кенгайтирди.

2

ФАҲРИЙЛАРГА ПРЕЗИДЕНТ ТАБРИГИ

Самарқанд вилоятида истиқомат қилаётган уруш фаришларига Иккинчи жаҳон урушида қозонилган Галабанинг 72 йиллиги муносабати билан Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг табриги ва пул мукофоти тантанали топширилмоқда. Давлатимиз раҳбарининг шу йил 4

апрелдаги "Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини рағбатлантириш тўғрисида"ги фармони ҳамда "Хотира ва қадрлаш кунига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига мувофиқ юртимизда уруш қатнашчилари ва меҳнат фаришларига

алоҳида ҳурмат-эҳтиром кўрсатилмоқда. Иккинчи жаҳон уруши иштирокчиларига 2 миллион сўмдан бир марталик пул мукофоти, юртимизда ишлаб чиқарилаётган енгил автомобилларни наватсиз харид қилиш имконияти берилди. Уларни уй-жой билан таъ-

минлаш, хонадонларида зарур шароитлар яратиш, таъмирлашга ҳам давлатимиз томонидан ёрдам кўрсатилмоқда. Шунингдек, бу йил Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларининг ҳар бирига Президентимиз ўз табригини йўллади.

ЖУРНАЛИСТ СЎЗИ — ЖАМОАТЧИЛИК ЭЪТИБОРИДА

2017 йил биринчи чорагида оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган таҳлилий-танқидий материаллар ҳақида

Жорий йилнинг биринчи чорагида матбуот саҳифаларида чоп этилган, Интернет тармоқларида, теле ва радиоканалларда эълон қилинган материаллар билан танишар эканмиз, Ўзбекистон оммавий ахборот воситалари ижтимоий-сиёсий ҳаётимиздаги муҳим воқеа ва ўзгаришлар билан уйғун ва ҳамоҳанг тарзда фаолият олиб боришга ҳаракат қилаётганига амин бўламиз.

Ҳақиқатан ҳам, мамлакатимиз ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўяётгани журналистларнинг сўзи, ҳаётга, мавзуга ёндашуви, улар тайёрлаётган материалларнинг маъно-мазмун, ижтимоий-сиёсий савияси, шакли ва таҳлил усулларида ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Бу боралда айниқса 2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси ҳамда унинг ажралмас қисми бўлган "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" Давлат дастури, ана шу ўта муҳим ҳужжатларда белги-

лаб берилган мақсад ва вазифаларни амалга ошириш, Ватанимиз тараққиёти, халқимиз фаровонлигини юксалтириш мақсадида Президентимиз томонидан қабул қилинаётган фармон, қарор ва фармойишларнинг ҳар бири бутун жамиятимиз қатори оммавий ахборот воситаларини ҳам бугунги янги тарихий шароитда улкан куч-ғайрат ва сафарбарлик билан ишлашга даъват этмоқда.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси қошидаги Мониторинг гуруҳи томонидан жорий йилнинг уч ойи давомида оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган мате-

риаллар бўйича ўтказилган таҳлиллар ана шу талабни журналистлар ҳар томонлама чуқур англаб, шу асосда фаолият юритишга интилаётганини кўрсатмоқда.

Мониторинг гуруҳи Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилининг мақсад ва вазифаларидан, Президентимизнинг марказ ва жойларда турли соҳа вакиллари, бутун халқимиз билан ўтказилган очиқ мулоқот ва учрашувларда билдираётган фикр ва фикрларидан келиб чиққан ҳолда, ушбу таҳлилий материални тайёрлашда инсон манфаатлари билан боғлиқ мавзуларга оид мақола, кўрсатув ва эшиттиришларни алоҳида, умумлаштириб ўрганган ва тегишли хулосалар чиқарган.

Бу йўналишда нафақат марказий оммавий ахборот воситалари, айна вақтда жойларда, энг қуйи бўғинда халқнинг қувончу ва ташвишларига яқин бўлиб, ҳаётнинг ичига кириб фаолият кўрсатаётган матбуот нашрларида эълон қилинаётган материаллар атрофлича

таҳлил қилинган эътиборлидир.

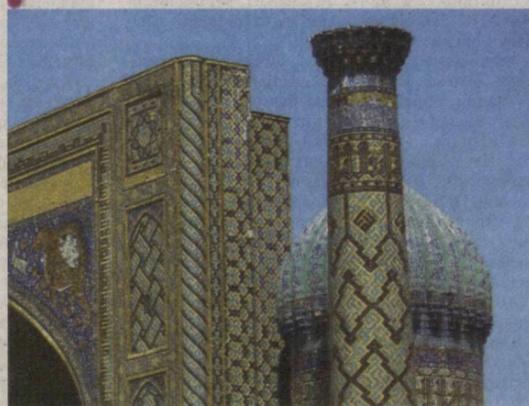
Бу ҳақда гапирганда, кейинги пайтда фаоллашиб бораётган туман газеталари орасида ўз ўрнига эга бўлган Самарқанд вилоятининг Нарпай тумани ҳокимлиги муассислигида чоп этиладиган "Пахтакор овози" газетасининг 21 февраль сониде эълон қилинган "Бозор бедарвоза эмас-ку!" сарлавҳали мақоласи ҳақида алоҳида тўхталиш лозим. Унда тумандаги "Мирбозор бозори" масъулияти чекланган жамияти ҳудудида санитария қоидалари кўпол равишда бузилаётгани далил ва таҳлиллар асосида танқид қилинган. "Бозор гавжум, — дейилади мақолада, — одамларнинг, шунингдек, маҳсулотларини ерга қўйиб сотаётганларнинг кўпчилиги оёқ босишга қийналасиз. Кўриниб турибдики, расталар ҳаммага ҳам етмайди. Буниси ҳолва, йўлақлар ёнгарчиликдан сўнғлой ҳамда қўлмакка айланган".

4

Дунёни мафтун этган САМАРҚАНД

ТААССУРОТ

Самарқанд — дунё гўзалликларини ўзида жо қилган қадимий маскан. Мустақиллик йилларида бу сеҳрли диёрда ҳар икки йилда бир марта ўтказиладиган "Шарқ тароналари" фестивалида дунёнинг не-не мамлакатларидан хонандалар келиб, ўз тилларида куй-қўшиқлар куйлайди. Самарқанд боғлари хушовоз бўллар овозига тўлади.

Шундай соҳир лаҳзаларнинг бирида ҳаяжондан гулуриб турганимизда, аянам ҳаяжонлироқ бир воқеа рўй берди: фестивалга меҳмон сифатида тақлиф этилган "Италиянинг олтин овози" деб ном олган машҳур хонанда Ал Бано Корриси дунёга машҳур "Феличита" (Бахт) номли қўшиғини куйлаб, кўнгилларни забт этиб турган фараҳбахш дамлар эди. Регистромиз нуридан турган чоғда томошабинлар тинмай қарсақ чаларди. Улар ширани ва мардона овоз билан кўнгилларни забт этган Коррисини ва унга дуэтлошқил қилган ўзбек қизини олқишларди. Шу ҳаяжонли дамда Биринчи Президентимиз халқимизнинг иродасини ифодаллади. Бургут юракли бўлбул — Ал Банонинг эгнига зарбоф тўн ёлди. Дунё кезган, дунё кўрган Ал Бано бу эҳтиромга жавобан қўшиғидан ҳам жарангдорроқ сўзларни айтди: "Самарқанд менинг ҳам Ватаним!".

2

ФАХРИЙЛАРГА ПРЕЗИДЕНТ ТАБРИГИ

«Бошланиши 1-бетда»

2017 йил — ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

МУАММОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШНИНГ

самарадор механизми амалда

Самарқанд шаҳрида яшаётган 94 ёшли Рашид Раҳмоновга давлатимиз раҳбари йўлаган табрик ва 2 миллион сўм пул мукофоти ҳамда бошқа совғаларни вилоят ҳокими Ҳ.Оқбўтаев топширди.

Отахоннинг хонадонида кечган суҳбатда вилоят ҳокими Иккинчи жаҳон уруши ва меҳнат fronti фахрийлари давлатимизнинг доимий эътиборида эканини таъкидлаб, Р.Раҳмоновга самимий миннатдорлик изҳор этди. Давлатимиз раҳбари табригида қайд этилганидек, "Бутун инсоният қадири хавф остида қолган суронли даврда тинч-осойишта ҳаёт, мусатфо осмон, фарзандларимизнинг ёруғ келажаги учун жасорат ва матонат кўрсатганингиз, тинч меҳнат йилларида элу юртимиз раънақи йўлида филокорона хизмат қилганингиз барчамиз, айниқса, ёшларимиз учун ибрат мактабидир".

— Байрам яқинлашган сайин хонадонимиздан меҳмон аримай қолди, — дейди Рашид Раҳмонов. — Ҳар кун ҳокимликдан, "Нуруний" жамғармаси ва бошқа ташкилотлардан вакиллар келиб, ҳол-аҳвол сўраётган, совға-салом бермоқда. Бунинг барчаси юртимизда инсон манфаатларини таъминлаш, кескаларни эътиборга оlishга бўлган ғамхўрлик ва эътибор самарасидир. Бутун Президентимизнинг менинг номимга йўлаган табрикларини олиб, бошим кўкка етди. Унда қайд этилган фикрларни ўқиб беришганида кўзимга ёш келди. Бизни шунчалик улуғлаган давлатимиз раҳбарини дуо қилдим.

Ҳ.ҲАСАНОВ, ЎЗА мухбири

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев томонидан "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" муносабати билан парламент ва жамоатчилик назоратининг таъсирчан механизмларини шакллантириш мақсадида шаҳар ва туманларда ҳақиқий аҳволни ўрганиб, тегишли раҳбарларнинг ҳисоботини, халқ депутатлари Кенгашлари сессияси муҳокама-сига киритиш тартибини жорий этиш вазифаси қўйилган эди.

Шу муносабат билан жорий йилнинг февраль ойидан бошлаб мазкур топшириқ ижросини таъминлаш мақсадида белгиланган жадвал асосида Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенат аъзолари томонидан ҳар ойда 10-12 кун давомида бир туманда бўлиб, худуднинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши ҳолати, ҳокимият идоралари, прокуратура ва ички ишлар бўлимининг фаолияти ўрганилмоқда.

Жорий йилнинг апрель ойида Фарғона вилоятининг Фарғона тумани ўрганиб келинди. Дастлаб, Фарғона вилоятидан сайланган Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати ўз сайлов округларида 1 — 3 апрель кунлари халқ депутатлари шаҳар, туман Кенгашларининг сессияларида иштирок этдилар. Мазкур сессияларда "Туманда (шаҳарда) бир-бирига яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги масала кўриб чиқилди. Сессияда Халқ депутатлари туман (шаҳар) Кенгашида тузилган Аҳолига тиббий хизмат кўрсатиши, дори-ситалари таъминоти янада яхшилаш, ушбу соҳадаги

қонунчиликни амалиётта самарали татбиқ қилиш борасидаги ишларни мувофиқлаштириш бўйича комиссия раҳбарининг ахбороти, шунингдек, туман (шаҳар) тиббиёт бирлашмаси раҳбарининг жорий йилнинг биринчи чораги давомида амалга оширилган ишлар тўғрисидаги ҳисоботи эшитилди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

4 — 10 апрель кунлари эса вилоятнинг Фарғона туманида 14 нафар Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ва 4 нафар Сенати аъзолари томонидан аҳоли билан доимий мулоқот ўрнатиш, туманни ривожлантиришнинг муҳим вазифаларини ҳал этиш, аҳолини ташвишлантираётган муаммоларни бартараф этиш борасида амалга оширилаётган ишларнинг ҳолати ўрганилди. Бунда аввал хонадонлардаги, сўнг соҳалардаги мавжуд муаммоларни ўрганиб, таҳлил қилинди.

Ўрганиш давомида депутатлар ва сенаторлар худудлардаги аҳоли, шу жумладан, ёшлар, тадбиркорлар, фермерлар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари вакиллари ҳамда фаоллари билан бевосита учрашувлар ўтказилди.

Тумандаги 1123 та хонадонга борилиб, ҳар бир хонадон вакиллари билан тўғридан-тўғри мулоқот олиб борилди. Ўтказилган учрашув ва мулоқотларда 7239 нафар фуқаро, шу жумладан, 356 та тадбиркорлик субъекти қамраб олинди ҳамда уларни ўйлантираётган муаммо ва камчиликлар юзасидан фикрлари эшитилди ва ўрганилди.

Ўрганиш ва мулоқотлар давомида аҳоли томонидан ўз ечимини кутаётган турли муаммо ва камчиликлар юзасидан жами 1065 та масала кўтарилди. Мазкур масалалар таҳлили шунга кўрсатмоқдаки, улар асосан уй-жой-коммунал (186 та), аҳоли бандлиги (149 та), транспорт ва йўл қурилиши (134 та), соғлиқни сақлаш (127 та), банк-кредит (114 та), пенсия ва нафақа таъминоти (49 та), таълим (40 та), тадбиркорлик (76 та), савдо ва маиший хизмат (42 та) соҳаларига тааллуқлидир.

Юқорида қайд этилган масалаларнинг жойида ҳал этиш мақсадида депутатлар ва сенаторлар томонидан кўрилган чоралар натижасида 273 та (қарийб 26 фоиз) муаммо жойида ҳал этилди.

Масалан, тумандаги 25 нафар фуқарога тижорат банклари билан биргаликда 110 миллион сўм кредит маблағлари ажратилишида ёрдам берилди.

— Кескалар, ногиронлар ва аҳолини бошқа ҳолатдан қатламларига тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатиш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Жумладан, тумандаги Ноквент ҚФЙ, Шоҳимардонобод қишлоғида яшовчи, 1941 — 1945 йиллардаги жаҳон

уруши иштирокчиси, 1-гурӯх ногирони Қаразақов Ғани отага санаторияга дам олиш учун иккита бепул йўлланма ажратилишига ҳамда бепул стоматологик протез ўрнатилишига эришилди;

— 4 нафар фуқарони ногиронлик нафақасига чиқариш ва 3 нафар фуқарони 1-гурӯх ногиронлигига ўтказиш юзасидан қилган муурожаатлари вилоят ВТЭК ходимларини жалб қилган ҳолда тегишли тартибда ўрганилиб ҳал этилди;

— Шоҳимардон қишлоғидаги 1-гурӯх ногирони Тожибоев Тожибахмадага виллоят Соғлом авлод жамғармасидан ногиронлик аравачаси билан таъминлашда ёрдам берилди; — тумандаги Янгиобод, Шоҳимардон ва Оқбилал қишлоқларидаги 9 нафар ишсиз фуқаро ишга жойлаштирилди.

Шунингдек, хонадонларда ташкил этилаётган мулоқотлар билан бир қаторда депутатлар ва сенаторлар томонидан худудда жойлашган фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, таълим муассасалари, ҚВПлар ва тадбиркорлик субъектлари билан

учрашилди ҳамда уларнинг фаолияти билан яқиндан танишиб, мавжуд муаммоларни аниқлаган ҳолда, уларни бартараф этиш юзасидан тегишли чоралар кўрилди. Хусусан, 26 та мактабга таълим муассасаси, 7 та касб-ҳунар коллежи, 18 та тиббиёт муассасалари (жумладан, 8 та ҚВП) ҳамда 26 та кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектидаги ҳақиқий ҳолат, коммунал соҳалар ва бошқа ташкилотлар фаолияти ўрганилди.

Шуни ҳам қайд этиш лозимки, туманнинг 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастури доирасида умумий қиймати 23 миллиард 465 миллион сўмлик 116 та лойиҳа амалга оширилиши натижасида 804 та янги иш ўрни ташкил этилишига эришилган. Лекин шу билан бирга, ўрганишлар давомида 2015 йилда 121 та, 2016 йилда 59 та, икки йилда 180 та тадбиркорлик субъекти фаолияти тугатилгани ҳам аниқланди. Бу эса ўз навбатида иш ўринлари қисқаришига сабаб бўлган.

Аниқланган муаммолар ва камчиликларни парламент назоратининг парламент сўрови, парламент эшитиш ва депутат сўрови каби шаклларида фойдаланган ҳолда бартараф этиш юзасидан зарур чора-тадбирлар белгилаб олинди.

Хулоса қилиб айтганда, Парламент аъзоларининг жойларда ҳақиқий аҳволни ўрганиш юзасидан ташкил этилган фаолияти, давлатимиз раҳбарининг халқ билан мулоқот қилиш, уларни ўйлантираётган масалаларни тинглаб, муҳокама этиш — худудларда тўплаган қолган муаммоларни ҳал қилиш борасида нақадар самарадор эканлигини кўрсатиб берди.

Шухрат ШАРАФУТДИНОВ, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

ХАРБИЙ ВАТАНПАВАРЛИК

Юрт тинчлигию халқ осойишталигини таъминлашдек шарафли бурчини бажараётган ватандошларимиз ҳар қанча эҳтиромга, эъзозу олқишга муносиб. Уларнинг машаққатли меҳнатини кўрсатиб бераётган касб эгалари ҳам шундай. Зеро, улар кези келса ҳарбийлар билан бир сафда туриб, қалам тебратадилар, улар чекадиган машаққатга шерик бўладилар. Иккинчи жаҳон урушида фронтда туриб, жангчиларнинг мардона хатти-ҳаракатларини мақолалар ва фотолавлалар кўринишида халққа тақдим этган боболаримиз қаҳрамонлигини ким унутади?

Сурат муаллифи Шолазиз ШОХИДОВ

Дунёни мафтун этган САМАРҚАНД

«Бошланиши 1-бетда»

Ҳамма оёққа қалқди. Бир қўшиқ ва икки калима сўз билан ўзини юртимизга бағишлаган инсонни ҳамма чин кўнгилдан олқишларди. Тарих зарварларига олтин ҳарфлар билан ёзилган бу дамлар тотидан ҳали ўзимизга келмай туриб, Ал Бано қўлида овоз кучайтиргич билан ерга узала тушиб ётиб олди, лабларини ташналик билан тупроққа босиб, еримизни ўпди. Упганда ҳам бир эмас, икки эмас, уч бора ўпди! Ана, меҳр изҳори, ана, қўшиқдан ҳам жарангдорроқ қўшиқ, ана элчилик ва ҳозиржавоблик! Ана улкан юрак ва жасорат!

Юраклар фаҳр ва ғурурдан тинмай тепарди. Улўбек мадрасаси бир тўлғониди олди. Тиллақори товганиб кетди. Шерпорнинг манлайидаги икки шер оҳуларни қўламоқдан бир зум тўхтади. Регистоннинг хонанда ўпган тупроқлари тиллога айланди. Кўзлардан қувонч ёшлари, кўнгилдан шеш қуйилар эди:

Юртим, кетгим келмас, унутгим келмас, Куксимни тоғ этган шул дамларингдан. Самарқанд номини жаҳонга ёйган, Истиқлол, айланай қадамларингдан!

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ҳар гал Самарқандга ташриф буюрганларида, бир дунё янгиликлар, одамларимизни янгица янаша, орзуларга, бедорликка чорлайдиган йўриқномалару ёрдам, кўмак, моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашлар билан келади. Хонадонларга кириб, муаммоларни ўрганиб, уйдаги кескаларга, ногиронларга, фарзандларига, томорқасига, товугию мол-ҳолигача эътибор беради. Нурунийларга ҳурмати, ёшларга меҳри, аёлларга эътибори-чи? Қайси мамлакат президенти қалбиди шунчалар меҳр бор? Ҳар бир соҳани тубиғача, муҳаммад билишларини-чи? Дуоларда ҳикмат қўлиги рости экан. Отахону онахонларимиз ҳар кун Президентимизни илҳос билан дуо қиладилар. Бизлар эса тақдиримиз, эртаси, қалбимизни ишонч билан Юртбошимиз қўлига топширамиз.

Сайловолди учрашувларда Самарқандга трамвай келтиришни ваъда қилган эдилар. Мана бутун сўзларининг устидан чиқдилар. Ва биринчи йўловчи ўзлари бўлди. Халқи билан бирга трамвайга ўтирдилар. Ешу қари, самарқандликлар Юртбошимизни олқишлаб, кўчаларга тўлиб, қўл силкитар эканлар, севинч ёшлари бўғзимга тикиллади.

Ўз халқини оқилона сиёсат билан бахт томон бошлаб бораётган муҳтарам Президентимизни авайлагимиз, бизнинг яхши кунларимиз учун саломат ва кучли бўлишини, узоқ умр кўриб, оламшумул ишлар қилишини истаيمиз. Трамвайга чиқишимиздан салгина олдин бир шеш ёзган эдим. Минг йиллик тарихга эга Алпомиш дostonида бор: Ойбарчин ўзини қутқаргани Алпомиш Бойчибор отига миниб келётгани дупурини эшитиб, "Қурриё қур, ҳайт-а, тўрмининг оти", деб ҳайқирган экан. Самарқандга трамвай келганидан севинмай бўладими?

Еру кўк гумбураб навриси келар, Юртимга бекарнинг сараси келар, Ҳарки дарду гамнинг чораси келар, Юлдузга санчиди минган гироти, "Қурриё қур, ҳайт-а, тўрмининг оти!"

Хосият БОБОМУРОДОВА

Мардликни мадҳ этганлар тақдирланди

Шукри, бутун Ватаннинг сарҳадлари тинч, осмонимиз мусатфо. Журналистлар эса жасур ҳарбийлар ҳаётига оид мақола, очерк ва лавлаларини ҳадиғу эҳтиёткорлик билан эмас, завқу шавқ билан ёритадилар. 2017 йил 28 апрель кунини Ўзбекистон Миллий матбуот марказида "Армия — юртимиз тинчлиги ва осойишталиги рамзи" республика танловиди иштирок этиб, голиб ва совриндор бўлган ана шундай ҳамкасбларимизни тантанали тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Матбуот ва ахборот агентлиги, Мустақил босма ОАВ ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши,

Мудофаа вазирлиги, Миллий телевидение компанияси ҳамкорлигида ўтказилган мазкур танлов Ўзбекистон Республикаси Куролди Кучларининг йигирма беш йиллигига бағишланди. Танловни ўтказишдан кўзланган асосий мақсад мамлакатимизда ҳарбий соҳада амалга оширилаётган ислохотлар мазмун-моҳиятини кенг жамоатчиликка таъсирчан воситалар орқали тарғиб этиш, замонамиз қаҳрамонлари бўлган Ватан ҳимоячилари образини яратиш, ёшларимизни миллий истиклол гоёларига садоқат, ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, мамлакатимиз фуқароларида шарафли касбга нисбатан фаҳр, ифтихор туйғуларини юксалтириш, республика оммавий ахборот воситалари ходимларининг мазкур йўналишдаги ижодий фаолиятини рағбатлантиришга қаратилган.

Жорий йил илк бор ўтказилаётган танловда телевидение, радио, интернет, босма ОАВ ва фотожурналистика йўналишларида ҳарбий-ватанпарварлик мавзусида қалам тебратиб келадиган юзга яқин журналист мингдан ортиқ ижодий ишлари билан қатнашди. Ижодий ишларнинг ҳар бирида юртга садоқат, ватанпарварлик руҳи сезилиб туради. — Бу соҳа вакилларига ҳурматим юксак, шу сабабимиз ижодий ишларимизнинг аксарияти ҳарбий-ватанпарварлик руҳида. Ҳарбийлар — замонамиз қаҳрамонларидир. Улар ҳақида қанча ёзсақ, эътироф этсак кам. Чиннакам ватанпарварликни улардан, уларнинг ҳаёт йўлидан ўрганиш керак, — дейди "Хабар" газетаси мухбири Муборак Мирқамолова. — Тўғриси айтсам, бутун менинг камтарона меҳнатим юксак баҳолангани

дан қалбим ғурурга тўлди. Бу эса, ушбу йўналишда бундан кейин янада самаралироқ қалам тебратибга ундайди. Ҳарбийлар ва журналистлар иштирокида бўлган тадбирда "журналистлар — ушбу жонкуяр касб эгаларининг қурол-дўстлари" дея эътироф этилди. Бу бежиз эмас, албатта. Тадбирнинг кўтаринки руҳи ўтганига ҳам мана шундай самимий муносабат сабаб бўлган бўлса, ажаб эмас. Куролди Кучлар Марказий ашула ва рақс ансамбли ижросидаги куй ва қўшиқлар аудиторияга ҳушқайфият улашди. Тантанали маросимда сўзга чиққанлар бугунги кунда миллий армиямиз

олдидан ўтказилгани ҳам бежиз эмас. Бу кун ватан мустақиллиги йўлида жон фидо қилганлар, ватанпарвар инсонлар, айниқса, урушларда жон фидо қилган аскарлар номи тила олинади, ёд этилади. Улар ҳақида очерклар, мақолалар ёзиш, кўрсатув, эшиттиришлар тайёрлаш журналистлар зиммасида экан, бугунги тадбир уларни руҳлантириб, янада илдам ҳаракат қилишга ундайди, десак муболага бўлмайди. Тантанали маросимда сўзга чиққанлар бугунги кунда миллий армиямиз

минг-минглаб ёшлар учун чинакам мардлик, фидойилик, ҳақиқий ватанпарварлик мактабига айланиши, ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш, ҳарбий шаҳарчаларда замон талабларига жавоб берадиган ижтимоий-маиший шароитлар яратишга алоҳида эътибор қаратиладиганини таъкидладилар. Ҳар бир йўналиш бўйича голиблар шу соҳа раҳбарлари томонидан тантанали равишда диплом ва совғалар билан тақдирланди.

Маросимда жамоатчилик вакиллари, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги масъул ходимлари, вазирлик қошидаги Жамоатчилик кенгаши аъзолари, оммавий ахборот воситалари вакиллари, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси қошидаги "Еш журналистлар клуби" аъзолари иштирок этди.

Шоҳсанам КОМИЛОВА, "Hurriyat" мухбири

ТАРИХ ТИЛГА КИРГАНДА

▶ ХОТИРА УЙФОНГАНДА

Меҳрибон ота-онанг, яқин одамларнинг ҳақида ёзиш нақадар ёқимли, шу билан бирга, шунчалар қийинки... Камина ҳам бунга амин бўлганман. Ушбу сатрларни қозғога тушириш учун неча бор чоғландим, бироқ ҳар гал қўлимга қалам олганимда, юрак ўзгача уради. Шу боис бу юмушни орқага суриб келдим. Лекин ёзишим керак эди. Бу бурч менга нафақат бу дунёдан кўз юмганлар олдида, балки уларнинг руҳини шод этиб, хотирасини ёзозлаётганлар олдида ҳам қарздорлигимни англатиб туради.

Эзув столим устида бир тахлам оқ қозғо орти кишининг мангуликка битилган тасвири.

Суратнинг орқа томонига: "У 26/IV.43.Орлов/ область, ст. Рождество" деб битиб қўйилган. Бошқа ҳеч қандай ёзув йўқ. Суратдагиларнинг ундан биринчиси менинг отам, қолганлари эса унинг сафдошлари. Улардан икки кишини онам (Аллоҳ раҳмат қилган бўлсин!) яхши танир эди. Чап томондан: жингалак сочили, қулиб турган қиз Зифо Шамсуддинова, унинг ёнидаги эса Умрзоқов экан. Зифо жуда ёшлигига қарамай, фронти кўнгилдилар сафидида кетган. (Уни хизматдошлари Зебо деб қақришган. "Қизил Армия" фронти газетаси тахририятида маъна қўчируви, котиба бўлган экан).

Суратга тикилиб, хаёл сураман. Ҳеч нарса кўнгилга сирмайди. Уша машғум дахшатли тунда улардан қайси бирининг умри гулдэк ҳазон бўлди экан?! Балки ушбу суратдагилардан кимлардир ҳаётдир, эҳтимол, уларни таниган-билганлар бордир?!

...Отам вафот этганида еттинчи синфда ўқирдим. Уларнинг оловли кунлар ҳақидаги ҳикояларидан баъзиларини тинглаганман. Ҳозир ҳикоя қилаётганларини онам ёзув берган эди.

...Отам хизмат қилган 1-Беллоруссия фронти ихтиёрида "Қизил Армия" газетаси тахририяти ўрмон ичкарисида беш-олти вагонга жойлашган бўлиб, олдинги вагонлар иш жойи ва босмахона, охириги икки вагон ётоқхона ва ошхона вазифасини ўтар экан.

Тилди. Одамлар ўзларини панага урдилар...

Кўпинча душман самолёти бомба ташлаганидан кейин яна учиб келиб, ўз "хунар"ини "тантанали" равишда суратга тушириб, кўринган одамларни ўққа тутиб кетарди. Буни билган солдатлар ўзларини панага олар эди. Бу гап самолёт ёнаётган вагонлар тепасидан учиб, ҳеч қанча ўққа ўзмай қайтиб кетди. Урмоннинг ачиқ тугун, ярадорларнинг оқ-ноллари тутган эди.

Тонг саҳарда дахшатли манзара яққол намоён бўлди. Ҳалок бўлганларнинг ўзи ўн саккиз киши эди. Бир қанча киши, жумладан, Азиззонов ҳам қаттиқ ярадор бўлади. У дам хушини йўқотар, дам ҳушини келиб, "Зебо, Зебо қани?" деб алаҳларди.

Ярадорларни "санчаст"га жўнатиб, аскарлар ҳалок бўлганларни дафи этиш учун қабр қазидилар. Ўн саккиз жангчи ҳамда эндигина ўн тўққиз баҳорини кўрган, ҳали ўн гулидан бир гули ҳам гунча очмаган Зифонинг ҳам умри шу ерда тугади. (Ҳозир Тошкент шаҳар Яшнобод туманидаги Катта кўчалардан бири Зифо Шамсуддинова номи билан аталади. — Муаллиф).

Отамнинг "қабр тепасида Куръон тиловат қилиб, шаҳидларнинг руҳларига бахшида этган эдим", деган гаплари салпал эсимда.

...Бомба тушганида вагонларнинг икки томонидаги соқчилардан бири ҳалок бўлган, иккинчиси эса соғпа-соғ қолган. Буни қарангки, отам кечаси навбатчиликни топширган эканлар.

Шу ўринда раҳматли бувимдан эшитганимни сўзлаб бермоқчиман.

— Тошкентни чор Россия-

си босиб олганида (1865 йил 15 — 17 июнь), — деб ҳикоя қилар эди у киши, — онам уч ойлик чақалоқ эканлар. "Ёв босди, ёв босди" деб ҳамма яширинишга тушган. Одамлар қўлига илгинган нарсаларини олиб, шаҳардан чиқиб кетишга шояшилган. "Эй Парвардигор, сенга омонат" деб онамни — уч ойлик чақалоқни болохонада териб қўйилган чалмалар устига ётқизиб кетишибди. Уч кундан кейин "омон", "омон" бўлгач уйга қайтиб, кўришсакки, чақалоқ "инга-инга"лаб охирига нафасини олиб ётганмиш. "Ураман деса чора йўқ, асрайман деса бало йўқ", деб ана шунга айтилади, болам.

Отам 1942 йил 23 июлда, "Қизил Ўзбекистон" газетаси тахририятида ишлаб турган вақтларида Қизил Армия сафига қақририлган. Турли қозғоларни арақлар эканман, ушбу ҳужжатга кўзим тушди. Унда шундай ёзилган эди:

1-Беллоруссия фронти. "Қизил Армия" газетаси редакцияси. 22.IX.1945 № 0163

1-Беллоруссия фронти 48251-А ҳарбий қисм командири Н.Попанов

Маълумотнома

Қизил аскар Абдукаримовга берилди шу ҳақдаким, у 1942 йил сентябрь ойидан 1945 йил 27 сентябрга қадар 1-Беллоруссия фронтида 48251-А ҳарбий қисмида ҳақиқий ҳарбий оламани ўтади. У "Берлини озгонди" медали билан мукофотланганга ҳақиқ.

"Қизил Армия" газетаси тахририятининг ходими, катта сержант Солиҳ Абдукаримов жанговар қаламқаш журналист дўстлари Жалолхон Азиззонов, Мирзақалон Исмоилий, Мели Жўра, Илёс Муслимлар билан

биргаликда фашизмни ўз уясида тор-мор этишда баҳоли қудрат ҳиссасини кўшди. Қўмондонлик топшириқларини муваффақиятли бажаргани учун бир неча бор мукофотларга сазовор бўлди. "Сталинград мулофаси учун", "Варшавани озод қилганлик учун", "Жанговар хизматлари учун", "Берлини олганлик учун", "Германия устидан қозонилган ғалаба учун", "Улуғ Ватан уруши йилларидаги меҳнати учун" жанговар медаллари билан мукофотланди. 1945 йил июль ойида — Постдам конференцияси ўтаётган кунларда ушбу шаҳарчада эди.

Отам 1945 йил октябр ойида Қизил Армия сафидан қайтгач, декабрь ойидан бошлаб Ўзбекистон ССР давлат нашриёти бош башқармасида меҳнат фаолиятини давом эттирди. Бу даргоҳда умрининг охирига қалар (1955 йил 22 декабрь) самарали ишлади.

Афсуски, отамнинг фронтдан ёзган хатлари сақланиб қолмаган. Балки уруш ва урушдан кейинги йилларда баҳорда — далага, кузда — шаҳарга "кўчи-кўчдилар"да йўқолиб кетгандир. Лекин аминманки, мактублар она юрт, оила соғинчи, фарзандлар ва ота-она меҳри билан йўғрилган. Мана, отамнинг мактубларидан бирида битилган, раҳматли онамининг хотираларида қолган назимий мисралар:

- Оқим, қилди уруш шаҳриёримдан жудо,
 - Оқу кўз, қошлар қаро нолик ниҳолимдан жудо.
 - Сўзи шакар, ўзи дилбар Суръатим, Санъатларим,
 - Қайратим, Тавъатларим, жондан азизимдан жудо.
 - Кўзи дардлик, ўзи гамлик меҳрибон онам менинг,
 - Хаста ётаган, бағри бирини меҳрибон отам менинг.
 - Соғмисиз, омонмисиз, ақлу расо Қори укам,
 - Ишлариниз яхшим, жондан азиз катта акам.
 - Набихўжа, Аниҳўжа номлариниз дилда жо,
 - Зикрхўжа, Қаниҳўжа, Ботиру Фулом укам...
- Шуларни эслаб юрагим қақридан бир нидо келади. "Асло уруш бўлмасин, юртимиз тинч, ҳаётимиз фаровон бўлсин."

Суръат АБДУКАРИМОВ

▶ ЭЪТИБОР

Республикамизда барча соҳалар қатори аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш жаҳасида ҳам кенг қўлмали ислохотлар амалга ошириляпти.

Соҳада эришилаётган ютуқларни Республика ногиронларни реабилитация ва протезлаш миллий маркази ва унинг вилоят бўлимлари фаолияти мисолида ҳам кузатиш мумкин.

МЕХР ЭНГ ЯХШИ ДАВОДИР

Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикасида ногиронлар реабилитациясининг 1996 — 2000 йилларга мулжалланган Давлат дастури" асосида ташкил этилган Тошкент вилояти ногиронларни реабилитация қилиш ва протезлаш марказида олиб борилаётган ишлар ҳам бунга мисол бўла олади. 2000 йилда ўз фаолиятини бошлаган мазкур марказ Ангрен шаҳрида жойлашган. Марказ 50 ўринга мулжалланган бўлиб, ички касалликлар, асаб ва жароҳат асорати билан касалланган ногиронлар ТМЭК йўлланмасига кўра соғомлаштирилади. Бу ерда Тошкент вилоятининг турли шаҳар ва туманларидан келган ногиронлар мусаффо тоғ ҳавосидан баҳраманд бўлиб, ўз саломатликларини тиклайди. Марказда физиотерапия ва массаж, парафин билан даволал хоналари, спорт ва тренажёрлар зали беморларга беминнат хизмат кўрсатмоқда. Ҳар йили марказда 1000 нафардан ортиқ имконияти чекланган юртдошимиз тиббий, ижтимоий, касбий реабилитация тадбирларидан ўтади.

Марказда олиб борилаётган ибратли ишлар кўп. Шулардан бири ходимлар малакасини оширишга алоҳида эътибор берилаётганлиги. Ана шу мақсадда тиббиёт соҳасининг етук олимлари, тажрибали мутахассислар марказга таълиф этилиб, улар иштирокида ўқув машғулотлари, илмий-амалий семинарлар ва ўзаро тажриба алмашишга бағишланган тадбирлар ташкил этилмоқда.

Яқинда марказда ана шундай тадбирлардан бири — Республика ногиронларни реабилитация қилиш ва протезлаш миллий марказидан таъриф буюрган бир гуруҳ тажрибали мутахассислар иштирокида илмий ва амалий-услубий семинар бўлди. Таъбир давомида 400 нафар ногирон ва беморлар қуриқдан ўтказилиб, тегишли кўрсатма ва тавсиялар берилди.

— Миллий марказ бўйича ҳар йили 5500 нафардан ортиқ бемор тиббий, ижтимоий, психологик касбий реабилитация тадбирлари ўтказилади, — дейди Миллий марказнинг ижтимоий ва касбий реабилитация бўлими мудири, тиббиёт фанлари номзоди Шокир Қосимов. — Бу тунги тадбирни ўтказишдан кўзланган мақсад шу йўналишда тўпланган тажриба ва ютуқлар омаллаштириш, амалиёт билан боғлаб зарур бўлса, ёш ходимларга керакли таъсиллар беришидир.

— Марказимизда республикамизнинг тажрибали шифокорлари иштирокида ўтказилаётган тадбиримиз яхши натижалар берапти, — дейди вилоят ногиронларни реабилитация қилиш ва протезлаш маркази бош шифокори Гавҳарой Шониева. — Ишимизга доир қўлаб маслаҳат ва тавсиялар олаётимиз. Ютуқ ва камчиликларимиз кўзга ташланипти. Касбимизга масъулятимиз ортмоқда. Шунингдек, тадбирда "Тарқалган склероз", "Диабетик полиневропатия" мавзуларида маърузалар қилинди ва амалий-услубий кўрсатма ва ёрдам кўрсатилди.

Меҳрни кимдир ширин сўз, яна кимдир эзгу амали билан нўҳор қилади. Тошкент вилояти ногиронларни реабилитация қилиш ва протезлаш марказида олиб борилаётган ишларни кузатар эканмиз, у ерда бемор ва имконияти чекланган кишиларга ҳам яхши сўз, ҳам яхши амал билан меҳр кўрсатилаётганига гувоҳ бўлдик. У ерга умид билан келиб, яхши кайфиятда чиқиб кетаётган юртдошларимизга боқиб, меҳрининг энг яхши даво эканига яна бир қарра ишонч ҳосил қилдик.

Ўқтам АБДУЛЛАЕВ

ДИЛКАШ СУҲБАТЛАР

▶ БУЮК КЕЛАЖАГИМИЗНИ МАРД ВА ОЛИЖАНОБ ХАЛҚИМИЗ БИЛАН БИРГА ҚУРАМИЗ

Инсон қаерда яшамасин, ҳаммаша қалбиди туғилган дийрига бўлган чексиз муҳаббат устун туради. Ўз меҳнати ва бунёдкорлиги билан ўша жойнинг шарафини кўтаришга ҳаракат қилади. Бу ҳақиқатни биз "Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурашимиз" шиори остида ўтказилган адабий-бадиий учрашуларда қатнашиб, юрак-юракдан ҳис этдик.

Тошкент вилоятидан бошланган мазкур тарғибот тадбирлари барча-барчаси Ватанини фақат тил эмас, жону дил билан севиш кераклигини англатди. Юртимиз тинчлиги, саодати йўлида олиб борилаётган ислохотлар, янгиланишларга ҳар биримиз ўз ҳиссамизни қўшиш, шаҳару қишлоқларимизни кўришга имкон яратди. Энг муҳими, содда ва самимий халқимиз билан миллатимиз тақдирини, раванқини ва келажак ҳақида чин дилдан суҳбат қурдик. Вилоятдаги туман марказлари ва энг чекка қишлоқларга бориб, аҳоли учун яратилган маданий-маиший шaroитлар билан танишдик. Қолжа ва мактаблар, маҳаллалар, спорт иншоотлари, гуллар очилиб ётган бог ва хиёбонлар юрт фарзандларини бағрига олган. Албатта, илм, адабиёт ва санъат аҳли билан жонли мулоқотлар одамлар қалбидида унутилмас таассуротлар қолдириб, янги зафарларга илҳомлантирди. Хўш, эртанги кунимиз учун шунча куч ва маблағлар

ота-она ва устозларга боғлиқ. Бугун болаларимиз янги коллеж ва лицейларда тахсил олаётгани кўзимизни қувонтиради. Лекин фикр, нафс, ахлоқ ва қалб тарбияси борасида ҳали қиладиган ишларимиз кўп. Тил ифпати, уят, ҳаёпардаси айнан, Қодирий бобомиз асарларида қандай ифодаланганини айтганимда, залдагилар сўзларимиз маъниё бўлиб қолди. Чиндан ҳам, уларда ахлоқий гузал инсонларнинг ҳаёти тасвирланган. Муҳаббати пардали. Ибн Сино бобомиз ҳам "Ҳасис юз — жонсиз жасад" эканини таъкидлаган. Бу гаплар ёшларимиз кўнгилга ботмайдиган қилиб, андиша билан айтилди. Нафақат жамоат жойлари, балки бир-бирларини билан мулоқотга киришганда ҳам тилларидан бол томсин. Назаримда, бу мулоқотлар бизни халқимиз билан ҳамфикр, ҳамқадам бўлиб ижод қилишга ундайди.

— "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"да шундай хайрли тадбирларнинг ўтказилиши маънавиятимиз юксалишига хизмат қилади. Мактабларга киришимиз билан меҳмонларни ўнгиларимиз юксак ҳурмат билан кутиб олишди. Улар мен роль ижро этган спектакллар, овоз берган хорикий сериалларнинг ҳаммасини кўрган экан, — дейди Ўзбекистон халқ артисти Эдлер Носиров. — Ўқитган китобларимдан ҳам хабардор. Бизга зийрак нигоҳ билан боқиб, адабиёт ва санъат асарла-

рининг энг яхши намуналаридан ижро қилиб беришди. Мавлоно Румий "Ҳақнинг осори қудратларини басират кўзи ила, назари ибрати ила томоша қилинса, кўп ҳикматлар кўрилуру", деб бежиз айтмаган экан. Тадбирдан кейин Чирчиқ бўйларига бир назар ташлаб, ҳар ким ўз маҳалласида оиласи билан бахтиёр, келажакка катта ишонч билан яшаётганини сездим. Ёшлар илму хунар ўраниш билан машғул, ота-оналар улар тарбиясига масъул. Шундай фаровон юртда яшаган, бола-чақалари ёнида ҳалол меҳнат билан рўзгор тебратган, фарзандларининг истикболини ўйлаган халқдан аябтат, юксак маданият ва маърифатни кутиш мумкин. Биз маданиятни бўлинг, фарзандларингиз мактабда аёло баҳолашга ўқисин, ўссин, демасак ҳам ўзлари бунни яхши билишади. Фақат ёшларимиз кўзига яхши кўринган шиллоқни дедик, қарфасга тушган кушдек ҳар хил оқимлар, диний экстремистик гуруҳларнинг "тўри"га илминиб қолмаслигини айтдик. Илму маърифатдан узоқлашмаслиги, билимдон устозлардан сабоқ олиши ва Ватанимиз тараққиётига ўз ҳиссасини қўшишини эс-латдик. Ҳозир "оммавий маданият" ниқоби остида оқиб келаётган иллатлардан қочмоқнинг имкони йўқ, қутулмоқнинг йўли эса юксак маънавият билан курашиш. Ҳамма муаммо дангасалик, ялқовлик, ишсизликдан келиб

чиқади. Болаларни ёшлигидан меҳнатга муносабатини тўғри тарбиялаш, ёмон сифатлардан ҳазар қилиш ва маданиятга бўлишга ўргатишимиз лозим. Таълим-тарбия, билим ва маънавият ишларини яхшилашга ўз соҳасининг мутахассислари билан бирга, таниқли шоир ва ёзувчилар, санъаткорлар ҳам жалб этилгани айни мўладо бўлди. Бу борда болаларни қизиқтирган кўпдан-кўп саволларга жавоб бердик.

Биз энг яхши таассуротларни китоблардан оламиз. Ижодий учрашувлар давомида таълим муассасаларидаги кутубхоналарга кириб, турли хил адабиётлар билан танишдик. Чинакам бадиий асарларга эҳтиёж катта. Ота-оналар билан очик мулоқотда бўлиб, мўлоаа маданияти ҳақида суҳбатлашдик. Таниқли шоир ва ёзувчилар ўз китобларига дастхатлар қўйиб, билимдон ўқувчиларга тақдим қилишди. Билимга лаёқатсиз болаларни "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ўз қанотига олиб, китобхон бўлишига қўмақлашини айтди. Санъаткорлар ҳалқ ичиди куй-қўшиқлар ижро этгани нафақат болалар, балки бутун қишлоқ аҳли қалбидида чуқур таассурот қолдириди. Бундай дилкаш суҳбатлар мамлакатимиз бўйлаб ўтказилиши назарда тутилган. Юрт фарзандларининг баркамоллиги йўлида хизмат қилиш ҳар биримиз учун шараф.

Адиба УМИРОВА

▶ ИБРАТ

Ёшларнинг маънавий олами бойитиш — энг аввало, улар қалбиди адабиётга, санъатга меҳр уйғотиш билан бошланади. Мамлакатимизнинг энг чекка ҳудудларидаги қишлоқ ёшларининг ҳам марказдаги тенгдошлари каби янги нашр этилаётган асарлар билан танишиб боришлари бугун соҳага мутасадди ташкилот ходимлари билан бир қаторда барча маърифат ва маънавият фидойиларига дахлдор жараёндир.

Саодатга етакловчи куч

мактаб кутубхонасига 500 дона китоб совға қилинди

Яқинда нафақат пойтахтдан, вилоят марказидан ҳам юзлаб қақирим оиласида жойлашган Бойсун тумани тоғли Пулҳоким қишлоғидаги 462 нафар ўқувчи таълим олаётган 28-умумий ўрта таълим мактабиди "Китобхонлик саодатга етаклайди" шиори остида фестиваль бўлиб ўтди. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 12 январдаги "Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мўлоааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги фармойиши доирасида ташкил этилган ушбу фестиваль ўқувчилар қалбига қувонч олиб кирди.

Бугунгача 250 нафарга яқин олий маълумотли тиббиёт ходимлари, ўқитувчилар ва бошқа соҳа эгалари таълим-тарбия олган, айниқса, табиий фанлардан чуқур билим беришга ихтисослашган ушбу таълим масканининг ўқувчилари тадбир давомида ўзларининг нечоғлик китобсеварлигини ўқитган шеърлари, адабиёт ҳақидаги мўлоаза ва мунозаралари орқали намоён этишди.

"Сурхон ёшлари" газетаси бош муҳаррири, шоир Исроил Шомиров ўзи таълим олган мазкур мактаб кутубхонасига 226 номдаги жами 500 та китобни совға қилиши ёшлар учун ажойиб туҳфа бўлди. Китоблар жамланмаси янги нашр этилган ижтимоий-сиёсий, илмий-оммабоп асарлар, бадиий адабиёт дурдоналари, дoston ва эртак китоблардан таркиб топган.

— Бу китоблар фақатгина мактаб кутубхонаси жаволиларини беэаб турмайди, балки ўқувчилар қалбини эзгу туйғулар билан ҳам беэайди, маънавий оламини бойитиши, — дейди мактаб директори Эр-

гаш Шукуров. — Шуниси ҳам эътиборлики, мактабимиздан чиққан ижодкорнинг ушбу хайрли ишни бошлаб бериши бошқалар учун ҳам ўрнақдир.

Байрамда фан олимпиадаларида, спорт мусобақаларида муваффақиятга эришган мактабнинг тўрт нафар билимдон ўқувчиси эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Тадбирда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Маънавият тарғибот маркази вилоят бўлими раҳбари Фирдавс Шарипов китобхонликнинг ёшлар ҳаётидаги аҳамияти, ҳозирда турли ҳилдаги янги-янги адабиётларнинг нашр этилаётганлиги, бу жараёнга давлат сисъати даражасида эътибор қаратилаётгани ҳақида сўз юритди.

Адабиётнинг мангу мўъжизалиги ҳақида гапирар экан, филология фанлари номзоди, адабиётшунос Нормат Йўлдошев ҳозирги замон ўзбек адабиётида яратилаётган асарлар тўғрисида ўқувчиларга атрофлича маълумот бериб ўтди. Олим Сурхондарёдан етишиб чиққан ижодкорлар ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида ҳам ўқувчиларни атрофлича таништириб ўтди.

Саодат АЛИМОВА, Сурхондарё вилояти

Журналист сўзи — жамоатчилик эътиборида

2017 йил биринчи чорагида оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган таҳлилий-танқидий материаллар ҳақида

«Бошланғичи 1-бета»

Мақолада бозор ҳудудидаги ошқоналарнинг санитария ҳолати, бозор ҳудудидаги тозалик, сотилаётган маҳсулотларнинг санитария-эпидемиология назоратидан ўтказилиши талаб даражасида эмаслиги кўрсатиб ўтилган.

Самарқанд вилояти ҳокимлиги нашри — «Зарафшон» газетасида бу мавзу давом эттирилган. Ушбу нашрда жиноят ишлари бўйича Каттақўрғон шаҳар суди катта миқдордаги ўғирлик ва камомат учун «Мир-бозор бозори» масъулияти чекланган жамияти раиси ва унинг қўл остидагилардан иборат 12 ҳамтовонини турли муддатларга озодликдан маҳрум қилгани ҳақида мақола чоп этилган. Унда ёзилишича, Нарпай тумани «Мирбозор бозори» масъулияти чекланган жамияти раиси Р.Турдиев жиноий гуруҳ тузган ва ноқонуний молиявий операцияларни амалга ошириш орқали давлат манфаатларига катта миқдорда зарар etkazган ва Р.Турдиев хизмат мавқеини суиистеъмол қилиб, 400 та савдо дўкони ва 2000 та растанинг ижара шартномасини сохташтираган. Шу йўл билан у ҳар ойда тушган мажбурий йиғимларни яширган ва унинг катта қисмини ўзлаштирган.

Кўриниб турибдики, бир мавзуга мурожаат қилган туман ва вилоят газеталарида мазкур нашрларда фуқаролар турмуши фаровонлиги учун маъмул шахсларнинг мажбур шароит ва имкониятлардан ўз нафсини қондириш йўлида фойдаланишига урингани фош этилган.

Мавзунинг нақадар жиддий эканини яна бир нашр — «XXI asr» газетасининг 19 январь сонидида эълон қилинган «Нақдими, пластикми ёхуд ҳамма билган ҳақиқат ҳақида айрим кузатувлар» сарлавҳали мақоласи тасдиқлайди. Мақолада пластик қарталар билан савдо қилишда учраётган муаммолар, бозорларда пластик қартага маҳсулотлар қиммат нарҳда сотилаётгани билан боғлиқ муаммолар ҳақида атрофлича мулоҳаза юритилган.

«Жамият» газетасининг 3 март сонидида бозорлардаги яна бир жиддий масалага эътибор қаратилади. Нима учун бозорлардан гўшт сотиб олинган, ўзининг суяги бўлишига қарамай, яна суяк қўшиб беришади? Бу ниманинг суяги ва қардан келган? Унинг ҳалоллигига, сифатига қафолат борми? Нима учун килоси 3-4 минг сўм бўлган қоқ суяк гўштга қўшиб 22-25 минг сўмдан сотилмоқда? Аслида бир килограмм гўшт олганда қанчаси суякдан иборат бўлиши керак? Бу саволлар ҳаммани қизиқтириши табиий, албатта. «Гўшт суякисиз, суяк гўштисиз бўлмас» сарлавҳали мақолада Тошкент шаҳридаги Юнусобод ва Эски Жўва бозорлари мисолида кўпчиликни қизиқтирадиган шу масала ўрганилган, таҳлил этилган ва муаммо жамоатчилик эътиборига ҳавола қилинган.

«Истеъмолчи — Потребитель» газетасининг 1 февраль сонидида «Недобросовестная конкуренция запрещается» сарлавҳали мақолада ҳам мамлакатимиз истеъмол бозорини ноҳолис рақобатдан ҳимоя қилиш масалалари тилга олинган. «Рақобат тўғрисида»ги қонун ҳужжатларини бузган ҳолда, бир тадбиркорлик субъекти тер тўқиб яратган сонаот намунасини бошқа бир ишлаб чи-

қарувчи осонгина ўзлаштириб, бозорга олиб киргани, шу каби тадбиркорлик субъектларига нисбатан кўрилган чоралар, товарлар бозорини, сонаот намуналарини, ишлаб чиқарувчилар манфаатларини инсофсиз рақобатчилардан ҳимоя қилиш бўйича амалга оширилган ишлардан мисоллар келтирилган.

Қашқадарё вилоятида нашр этилган «Қашқадарё» газетасининг 2 март сонидида эълон қилинган «Номи бору ўзи йўқ» сарлавҳали мақолада давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг маҳаллий бўғинларида ахборот хизматлари фаолиятини самарали йўлга қўйишга халақит бераётган сабаблар таҳлил этилади. Муаллиф вилоятдаги давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг ахборот хизматларини ташкил этишга рағбат, эътиборнинг сустлигини таъкидлайди.

Маданият, ўрта махсус, касб-хунар таълими, молия, соғлиқни сақлаш бошқармаларининг веб-сайти, айрим раҳбарларнинг электрон почтаси йўқлиги танқид қилинади. Вилоят меҳнат бошқармаси, Деҳқонobod, Чироқчи, Яқкабот туманлари, Қарши шаҳар ҳокимликларининг веб-сайтларидаги хатолар, сайтнинг ишламаслиги ёки сайтга энг сўнгги янгиликлар вақтида қўйилмаслиги аниқ мисоллар билан кўрсатиб ўтилган.

«Сирдарё ҳақиқати» газетасининг 1 март сонидида яна бир долзарб муаммага эътибор қаратилади. «Давомат ва даволат» сарлавҳали мақолада вилоятнинг аксарият касб-хунар коллежлари ва академик лицейларида давоматнинг пастиги ҳақида сўз юритилади. «Гулистон туманидаги Мирзо Улуғбек агросонаот касб-хунар коллежида 8 йўналиш бўйича 717 нафар ўқувчи таҳсил олади, — деб ёзади мақола муаллифи. — Биз коллежда бўлган (22 февраль) кунини 112 нафар ўқувчи дарсларга келмагани ойдинлашти. Бу тўлиқ тўртта гуруҳнинг ўқувчиси дарсда йўқ, деган гап». Мақолада ўқувчилар дарсларга мунтазам қатнашмаслигининг сабаблари таҳлил этилади, шунингдек, электр токи тез-тез узилиши оқибатида ўқувчиларнинг коллеж ҳудудида қўрилган ҳисобга олувчи турникетлар ишламаётгани ҳам қайд этилган.

Сирдарё вилоят телерадиокомпаниясининг «Сайёр камера»си 20 январь кунини таълим тизими билан боғлиқ мавзунинг бошқа бир жиҳатига эътибор қаратди. Кўрсатувда Гулистон тумани марказидаги Деҳқонobod қишлоқ ҳўжалиги касб-хунар коллежи биноси умуман иситилмаслиги, шунингдек, туман газ идорасидан 5 миллион сўм қарздорлиги босиб ушбу илм маскани газ тармоғидан узиб қўйилгани, иситиш тизимлари ишламаслиги, ўқув хоналарининг совуқлиги туфайли коллежда дарс соатлари қисқартирилгани танқид остига олинган.

Оммавий ахборот воситалари кейинги вақтда шаҳар ва қишлоқлари миздаги йўллар ҳолатига ҳам фоол муносабат билдирмоқда. Масалан, «Ишонч» газетасининг 17 январь сонидида «Янгийўлнинг эски йўллари» сарлавҳали мақола эълон қилинди. Унда Янгийўл тумани «Истиқлол» маҳалласи ҳудудидан ўтувчи «Темирйўл» кўчасидан юришга одамларнинг юраги безиллаб қолгани таъкидланади. Янгийўл ва Зангиота

туманлари аҳолиси фойдаланидиган мазкур кўча йиғирма йилдан буён таъмирланмагани ва натижада юриб бўлмас даражага келиб қолганига тегишли мутасаддилар эътибори қаратилади.

«Жамият» газетасининг 10 февраль сонидида яна бир танқидий мақола «Йўлга эътибор — элга эътибор» деб номланган бўлиб, унда Қўшработ туманидаги йўлларнинг ноқор аҳоли ҳақида сўз боради. Самарқанд шаҳрига бориб келгунга қадар бу йўллардан ўтиб-қайтаётган машиналар таъмирлаб ҳолга келиши, 4-5 йил бурун Маржонбулоқ — Зармитан — Қўшработ йўлини таъмирлаш ишлари бошланиб, Жиззах вилоятининг Кориз қишлоғидан Самарқанд вилояти чегарасига қадар тош ёққизилгани, навбат асфальтга келганида ишлар бутунлай тўхтагани баён этилган.

Мазкур газетанинг 24 февраль сонидида яна шу мавзуга оид «Йўлми бу, кўлми бу?» сарлавҳали мақола чоп этилди. Унда пойтахтимиздаги айрим йўллар қиш мавсумига тайёр бўлмагани, қор, ёмғир туфайли йўлларда кўллар пайдо бўлгани борасидаги мисоллар фотолавлар билан кўрсатиб берилган. Мазкур мақолада йўл қурилиши охиригача сифатли бажарилмагани, хусусан, унинг дренаж тизимлари яратилмагани танқид қилинади. Мақолада таъкидланишича, Чилонзор туманидаги Фарҳод ва Лутфий кўчалари кесилиш жойда, «Фарҳод» бозори рўпарасида катта кўлмак ҳосил бўлмоқда. «... йўллар ўзининг дренаж тизимига эга бўлиши, яъни ём — дейилди мақолада. — Мамлакатимизда замонавий йўллар қурилишига ҳар йили давлат бюджетидан миллиард-миллиард сўм маблағ сарфланиши барчамизга маълум. Аммо шунча пул сарфланиб, ишни охирига etkazмаслик, чала битириш оқибатида кўпгина йўлларимиздан сув оқиб кетмасдан тўпланиб қолмоқда. Баъзи кўчаларнинг четига негадир атайлаб тўсиқлар ўрнатилган. Натижада сув ҳарорат кўтарилиши билан бўлгани, яқинда қашпит таъмирланган кўчанинг аҳолига қараб бўлмаё қолади».

Самарқанд вилоят телерадиокомпаниясининг 7 январда эфирга узатилган «Йўллар ҳақида йўллар» номи ошитиришда вилоятнинг Жомбой, Ургут туманлари ҳамда Самарқанд шаҳридаги айрим ички йўлларнинг аҳоли, уни бартафот қилиш бўйича чоралар танқидий ва таҳлилий ёритилди.

Наманган вилоят телерадиокомпаниясининг 10 январдаги «Очиқ микрофон» номи кўрсатувда Наманган шаҳридаги «Мингчинон», «Гулзор», «Бўстон», «Каттаарик», «Шўрқўрғон» маҳаллаларидаги кўчалар ачинарли ҳолатда экани хусусида сўз боради. Мазкур телеканал 6 январь кунини «Диёр янгиликлари» инфо-мация теледустур орқали намоийш этган таҳлилий лавҳада эса йўл билан боғлиқ мавзунинг бошқа томонида эътибор қаратилган эди.

Яна бир муҳим мавзу — «оммавий маданият» ва унга қарши курашиш, Интернетдаги турли уйинларнинг болалар ва ўсмирлар соғлигига таъсири, ҳатто уларни ўз жонига қасд қилишга ундаётгани тўғрисида ҳам оммавий ахборот воситаларида туркум мақолалар эълон қилинмоқда.

«Тошкент» телерадиоканалида 6 январь кунини намоийш этилган

«Кўзудаги биз» номи кўрсатув телетомошабинларда катта таассурот қолдирди. Кўрсатувда айрим инсонлар орасида ҳаётнинг кўтарилаётгани, ижтимоий тармоқлардаги бехиз суратлар, видео лавҳалар ёшларимизнинг маънавий оламида қора из қолдириши ҳақида мулоҳаза юритилди.

Фарғона вилоятида нашр этилган «Навқирон авлод» журналининг бу йилги биринчи сонидида берилган «Ургимчак тури»га ўралашганлар ёхуд виртуал ва реал ҳаёт тўқнашуви» сарлавҳали мақола Интернетдаги диний экстремизм, терроризм, шафқатсизлик ва зўравонлик тарғиботи, худди шундай сайтларнинг домига тушиб қолишининг фожиали оқибатлари, ижтимоий тармоқлар фаолияти туфайли пайдо бўлаётган руҳий касалликлар ҳақида бонг уриши билан аҳамиятлидир.

«Ўзбекистон» телерадиоканалида 13 февралда намоийш этилган «Нафса алмашилган Ватан» кўрсатувидида турли диний экстремистик оқимлар таъсирига тушиб, хоржий мамлакатларда қочиб юрган С.Омонтоевнинг жиноий қилмишлари фош этилган бўлса, 7 февраль кунини эфирга узатилган «Адашганлар қисмати» эшитиришида «оммавий маданият»нинг ориқсиз кечадиган хатарли касалликка ўхшаш зарарли, ёт таъсирига мослашиб бориш инсон тақдирини, ҳаётини барбод этиши, шу кунини эфирга узатилган «Виртуал дунё» номи радио эшитиришида турли ижтимоий тармоқларда бузғунчилик, ҳаёсизлик ва лоқайдликнинг тарғиб қилиниши, бу эса ҳар бир юртдошимизни оғоҳликка, сертак бўлиб яшашига ундаши хусусида жонли мулоқот ташкил этилди.

«Ёшлар» радиоканали орқали 3 январь кунини эфирга узатилган «Сўнги пуйаймон» номи эшитиришида диний экстремистик оқимларнинг мақсад-моҳияти ҳақида ҳар кунини, ҳар соғатда гапирила-да, бундан тегишли хулоса чиқара олмаган фуқаролар — Андижон вилоятида 1976 йилда туғилган, Интернет тармоғи орқали ўзини «Имом Махдий» деб таништирувчи Тоҳир Отабоев ва Умидахон Жўраеванинг қилмишлари, охир-оқибат уларнинг қонун олдида жавоб беришига тўғри келгани энди пуйаймон бўлишдан наф йўқлиги ҳақида сўз юритилди.

18 январь кунини «Ёшлар» телерадиоканали орқали эфирга узатилган «Ўзингники ўзингники қирқса» номи кўрсатувда айни пайтда хоржида яшаб, юртдошларига қарши турли жиноятларни содир этиб келаётган жиноий гуруҳнинг қилмишлари фош этилди. 1986 йилда Бухоро вилоятининг Қорақўл туманида туғилган М.Шарипов 2007 йилдан буён Таиланд давлатида яшаб, у ерда ўзига ўхшаган кимсаларни топиб, улар билан тил бириктириб, Ўзбекистондан Таиландга борган юртдошларимизнинг пулини, паспортини ўмаргани каби қабих ишлари фош этилди. Мазкур канал орқали 19 январь кунини эфирга берилган «Нафиса қул бандалар» номи кўрсатувда ҳам бирорнинг ҳақида хиёнат қилишдан оқ қилмайдиган кимсалар, содда фуқароларни алдаб осонгина пул топишни ўзига касб қилиб олган фирибгарларнинг қилмишлари, улардан жабр қўрганларнинг афсус ва пушаймони, баъзи фуқароларнинг хоржида қиқши, у ерда яшаш тартибларидан хабарсизлиги, ўз ҳуқуқларини

билмасликлари фирибгарлар кўпайиб кетишига сабаб бўлаётгани ҳақида хикоя қилинади.

Қорақалпоғистон Республикаси телерадиоканалиси томонидан 12 январь кунини «Жўяпкершиликке назар» номи кўрсатув намоийш этилди. Унда пора ва порахўрликнинг келиб чиқиш сабаблари, поранинг соғадан фарқи экспертлар томонидан таҳлил этилади. Шунингдек, Андижон вилоят телерадиоканалиси томонидан 15 январь кунини намоийш этилган «Халқ ризқига хиёнат» номи кўрсатувда арзон ва имтиёзли нарҳдаги ун ва ёр каби саккиз хил турдаги озиқ-овқат маҳсулотларини жойларга etkazиб беришга маъсул бўлган мутасаддиларнинг лоқайдлиги, бепарволиги натижада бу маҳсулотларнинг нарҳларини асосиз равишда ошириб сотиш ҳолатлари танқид қилинди.

«Диёр янгиликлари» инфо-мация теледустур орқали Бухоро вилоят телерадиоканалиси 23 январда Когон тумани «Геофизиклар» маҳалласи кўчалари, аҳоли хонадонларининг ён-атрофи, зовурлар қаровсизлик оқибатида ташландиқ ҳолга келиб, чиқинди уюмларининг тўпланиши қолгани, бунга эса, мутасадди ташкилотлар билан бир қаторда маҳаллий аҳолининг бепарқ муносабатда бўлаётгани, Бухоро тумани «Работипоён» қишлоғидаги ободончилик ишлари билан солиштирилган ҳолда, танқидий руҳда ёритилди.

Мазкур телеканал 28 январда «Сайёр камера» номи кўрсатув намоийш этиди. Унда Бухоро шаҳридаги ободонлаштириш ишлари билан боғлиқ муаммолар, жумладан, Намозгоҳ, Муस्ताқиллик, Иброҳим Мўминов кўчаларининг айрим жойларда чиқинди уюмлари тўплангани, анчадан буён фойдаланилмаган қаровсиз ётган бинолар, бунга одамларнинг лоқайд муносабатда бўлаётгани, қўчаларнинг икки ёнида жойлашган маийш тўқма уйлари, савдо дўконлари, таълим муассасалари, турли ташкилотлар фасад қисмларининг замон талабларига жавоб бермаслиги, Намозгоҳ кўчасида жойлашган Турки Жандий қадимий мейморий обидаси қаровсизлик оқибатида ташландиқ аҳволга келиб қолгани танқид қилинган.

Қашқадарё вилоят телерадиокомпанияси томонидан 6 январда эфирга узатилган «Мулоқот» кўрсатувда Қарши шаҳрининг баъзи мавзеларида коммунал хизматлар талаб даражасида эмаслиги, электр тоқининг тез-тез узилиш ҳолатлари кузатилаётгани намоийш этилди. Мавзуд ҳолатлар бўйича Қарши шаҳар ҳокими ва бир гуруҳ мутасаддилар телетомошабинлардан тушган саволларга жавоб қайтариб, мавжуд камчилик ва нуқсонларни бартафот этиш бўйича ҳисобот берди.

Мазкур телерадиокомпания 6 январь кунини радиоэфирга узатган «Бу ҳақда Президент нутқида айтилган

Юқорида баён қилинган мисол ва таҳлиллар 2017 йилнинг биринчи чорагида мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларида, хусусан, газета ва журналлар, Интернет тармоқларида таҳлилий-танқидий материаллар кескин кўпайганини кўрсатмоқда. Журналистлар ўз журналистик, фуқаролик позициясини янада кенгроқ намоийш этишга астойдил киришгани яққол сезилиб турибди. Бу эса келгусида муаммолар ўз вақтида ҳал этилиши, одамларнинг оғирингил бўлишига хизмат қилади, албатта.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси қошидаги Мониторинг гуруҳи

3 МАЙ — ХАЛҚАРО МАТБУОТ ЭРКИНЛИГИ КУНИ

1991 йил 3 майда Намибия пойтахтига тўпланган Африка мамлакатлари мустақил матбуоти вакиллари жаҳондаги барча давлатлар ҳукуматларига оммавий ахборот воситаларининг эркинлигини ва уларнинг демократик хусусиятини таъминлаш даъвати баён этилган «Виндхук декларацияси»ни қабул қилдилар. Ушбу ҳужжатда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясига мурожаат қилинган ҳолда эркин, плюралистик ва мустақил матбуот ҳар қандай демократик жамиятнинг энг муҳим таркибий қисми экани таъкидланган эди.

Ушбу декларация Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича муассасаси — ЮНЕСКО Бош конференциясининг 1991 йил 6 ноябрдаги 26-сессиясида қўриб чиқилиб, маъқулланди. ЮНЕСКО Бош конференцияси ўзига аъзо давлатлар томонидан билдирилган тақдир асосида Бирлашган Миллатлар Ташкилотига Халқаро матбуот эркинлигини кўриб чиқиш таъдирини қўриб чиқиш билан мурожаат қилди. БМТнинг Бош Ассамблеяси ушбу тақдирини маъқуллаб, 1993 йил 20 декабрда махсус резолюция билан 3 майни «Халқаро матбуот эркинлиги кунини» деб эълон қилди.

Тинч-тотув, адолатли ва бағрикенг жамият тарғиботчилари

Йилларда дунёнинг турли бурчакларида ўз касбларини бажарётган 1228 нафар соҳа вакили ҳалок бўлган. Ушбу кўмига 2016 йилнинг ўзида хизмат вазибаларини бажарётган 48 нафар журналист ҳалок бўлганини, 259 матбуот ходими эса ҳибсга олинганини қайд этган.

Ҳар йилги Халқаро матбуот эркинлиги кунини қўриб чиқиш билан БМТ Бош котибининг мурожаати эълон қилинади. БМТ Бош котибининг ўтган йилги мурожаатида, жумладан, шундай дейилган: «Халқаро матбуот эркинлиги кунини барча ҳукуматлар, сийасатчилар, тадбиркорлар ва фуқароларини оммавий ахборот воситаларининг мустақиллиги ва эркинлиги тўғрисида ўз зиммаларига мажбурият олишига ва уларни ҳимоя қилиши таъминлашга даъват этмади. Ушбу асосий ҳуқуқсиз одамлар камроқ эркинликларга ва имкониятларга эга бўладилар.

асосий эркинликлардан фойдаланиш — бу сизнинг ҳуқуқингиз!» шiori остида ўтган эди. Жорий йилда эса ЮНЕСКО ушбу кунини «Оммавий ахборот воситаларининг тинч-тотув, адолатли ва бағрикенг жамиятини тарғиб этишдаги роли» шiori остида ўтказди. Асосий байрам тадбири бу йил ЮНЕСКО, Индонезия ҳукумати ва Матбуот ишлари

фаол ўрин эгаллайди», деб ишонч билдирган. Дарҳақиқат, давлатимизда оммавий ахборот воситаларининг жамият ҳаётида тутган ролини, уларнинг фаолияти самарасини янада ошириш, медиа тармоқларининг ҳуқуқий, моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, журналист кўчайтириш, соҳа ходимларининг меҳнатини ҳар томонлама рағбатлантиришга қаратилган сийосат ишчилик билан олиб боришмоқда.

Бугунги кунда мамлакатимизда 1600 талдан ортиқ

оммавий ахборот воситалари фаолият олиб бормоқда. Ушбу газета ва журналлар, телерадиоканалларнинг учдан икки қисми, интернет нашрларининг 95 фоизи нодавлат, мустақил оммавий ахборот воситалари. Оммавий ахборот воситалари соҳасида матбуот эркинлигини таъминлаш, журналистлар фаолиятини ҳар томонлама кўллаб-қувватлашга қаратилган ўнга яқин қонун қабул қилинган, давр талаблари асосида кўпқал қонун ҳужжатлари тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритилган.

Жаҳон миқёсида бешафқат рақобат, қарама-қаршилик ва зиддиятлар, ахборот хужурлиги тобора кучайиб бораётган ҳозирги мураккаб даврда мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари ходимлари ҳаётга чуқур кириб бориб, жамиятимиздаги ижтимоий-сийсий жараёнларни тўб моҳияти ва аҳамиятини тўлақонли очиб беришга, тараққийимиз йўлида тўсиқ бўлиб турган муаммоларни дадил кўтариб чиқишга даъват этилганлар.

Эркин ЭРНАЗАРОВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

“WHITE CASTLE” ХИЙДАСИ

ёхуғ таъсук таом ҳақуға чўнчак

► ШАРҲ ҲҲРНДА

Глобаллашув шароитида давлатлар орасидаги масофа тобора қисқариб бораётир. Инчунин, маданиятлар муштараклиги ҳам кун сайн жадаллашмоқда. Бунга мисоллар жуда кўп. Оддийгина бир ҳақиқат, хориз таомларининг тез истеъмолга кираётганидир.

Ёлғон бизнес

Тезпишар таомларнинг тарихи Рим империяси даврига бориб тақалса-да, унинг кенг тарқалиши ва саноат миқёсида ишлаб чиқарилиши 1920 йилларда Америкадаги “White Castle” (Оқ қаср) компанияси номи билан боғлиқ. Тез орада бу каби таомлар бутун Америка бўйлаб оммалаша бошлади. Бойси “fast food”лар нархи шу даражада арзон эдики, ҳатто океан ортда кечган тушкунлик пайтида, шунингдек, Иккинчи жаҳон уруши ҳамда 1945 йилга қадар йирик компаниялар бошидан кечирган инқироз даврида ҳам уларнинг нархи атиги 5 центни ташкил этган. Кейинчалик одамлар орасида таомнинг сифати борасида шубҳаларнинг пайдо бўлишига ҳам айна унинг нархи сабаб бўлди. Одамларда “Нега унинг нархи бунчалар арзон?”, деган савол туғилди.

Компания раҳбари Билли Инграм ўз фирмаси ҳақида пайдо бўлган асосли шубҳаларга барҳам бериш мақсадида ажойиб ҳийла ўйлаб топди: унинг кўрсатмасига кўра, шифокор кийимидаги бир неча ёш кунлик чойчақа эвазига емакхонага келиб “gamburger” буюртма беришлари керак эди. Бу эса одамлар наздида “Шифокорларки истеъмол қилаётган экан, демек, соғлиқ учун хавfli эмас”, деган тасаввур уйғотиши лозим эди. Шундай ҳам бўлди ва “fast food”ларнинг зарари ҳақидаги ҳақиқат “бўхтон”га учради.

Касалин ширсанг...

Уттан асринг 20—30-йилларига келиб, Америка аҳолиси орасида ортиқча семириб кетиш касали билан боғлиқ муаммо кузатила бошлади. Аввалига камҳаракатлилик — кун давомида стол ва компьютер олдида ўтадиган иш жараёни хасталик сабаби сифатида келтирилди. Аммо бугун хасталикка чалинганлар орасида ёшлар сони тобора ортаётгани юқорида келтирилган сабабларнинг Билли Инграм каби “ишбилармонлар” томонидан ўйлаб топилганига шубҳа қолдирмади ва “fast food”лар ҳақидаги бор ҳақиқат ошкор бўлди. Зеро, илмфан тараққийи оммавий сирининг кенг тус олишида тез-

пишар таомлар бирламчи омил эканини тасдиқлаб ултурган эди.

Олимларнинг таъкидлашича, тезпишар таомлар асосини юқори қувватли “hot-dog”, “gamburger”лар ташкил қилади. Улар таркибида эса туз, ёр ва шакар миқдори кўп бўлиб, организм учун керакли витамин ва минераллар жуда кам. Яъни тушлик пайтида тановул қилинадиган “fast food” таркибидаги 1500 кило калория инсон организм учун талаб қилинадиган кунлик нормага тенгдир. Демак, кунда икки ёки уч марта тезпишар таом тановул қилган инсон ихтиёрсиз равишда семириш касалига дучор бўлади.

Саломатлик йўлида

Тан олиш керакки, “fast food”лар юртимизда ҳам кенг оммалашган. Шу боис юқоридagi каби муаммолар бизда учрамайди, дея ҳеч ким қафолат бера олмайди. Бу каби ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида мамлакатимизда соғлом овқатланишни ташкил этиш давлат сийсати даражасига кўтарилинган.

Юртимиз аҳолисининг аксариятини ёшлар ташкил этишни инобатта олсак, умумтаълим, ўрта-маҳсус ва касб-ҳунар таълими муассасаларида туғри овқатланишни ташкил этишга алоҳида аҳамият қаратилаётгани кўнонарли. Бунга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 2 майдаги “Умумий ўрта ва ўрта маҳсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида соғлом овқатланишни ташкил этиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилаётир.

Қарога мувофиқ, 2017—2020 йилларга мўлжалланган умумтаълим муассасаларида ошхоналарнинг фаолиятини ташкил этиш бўйича ҳудудий манзилли дастур ишлаб чиқилиб, республикамизнинг узоқ ҳудудларидаги ошхонаса бўлмаган 400 дан ортиқ мактабларда буфет тарзи ошхоналар барпо этиш кўзда

тутилган. Фаолияти тўхтаб қолган ошхоналарда қайта жиҳозлаш ишлари амалга оширилиб, сифатли хизмат кўрсатиш йўлга қўйилади. Шунингдек, қарорда 2017 йилгача ҳар бир вилоятда, 2018 йилга қадар эса ҳар бир туманда тайёр ва ярим тайёр таом тайёрловчи комбинатлар ишга туширилиши белгиланган.

— Инсонда кузатиладиган хасталикларнинг 80 фоизи туғри овқатланиш қондаларига амал қилинмаслиги сабаб юзага келишни тиб илмининг асосчиси Ибн Сино асослаб берган, — дейди Ўзбекистон ошпазлар уюшмаси аъзоси, “Халқаро Ўзбекистон пазандачилик санъати” маркази раҳбари Анвар Аллаберганов. — Сихат тиласанг, кам егин”, деган ҳикматда ҳам айна шу маъно муқассам. Шу боис бугун юртимизда, хусусан, ёшлар орасида соғлом овқатланишни ташкил этиш ва уларни тезпишар таомлар зараридан ҳимоя қилиш муҳимдир. Бу умумтаълим муассасаларида фаолият юритаётган ошпазлар зиммасига масъулият юклайди. Бойси фарзандларимизга тезпишар таомлар истеъмол қилиш айрим таълими муассасаларида тақлиф этилаётир.

Ҳақиқатан, навнўхллар улгайиб, комил инсон бўлиб юзага етиши учун уларнинг нафақат руҳи, балки жисму жони ҳам соғлом бўлиши даркор. Бунда эса улар тановул қилаётган таомларнинг сифати муҳимдир. Шу боис Ўзбекистон Ошпазлар уюшмаси, Халқ таълими вазирлиги ва бир қатор мутасадди ташкилотлар билан биргаликда республикамиздаги таълим муассасаларида фаолият юритаётган ошпазлар малакасини ошириш, қайта тайёрлаш режаси ишлаб чиқилган. 2017 йилдан бошлаб ҳудудларда ташкил этиладиган малака ошириш курсларида эса 7—10, 10—17 ёшдаги болаларга мўлжалланган ҳафталик таомномалар тайёрлаш, санитария-гиғиена қондалари, туғри ва соғлом овқатланиш асослари, меҳ-

нат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги, озиқ-овқат маҳсулотлари товаршунослиги, технологик жиҳозлардан фойдаланиш, пазандачилик технологияси асослари, болалар ва парҳез таомлар тайёрлаш технологияси борасида тавсиялар берилди.

— Янги қарорга кўра, марказимиз ходимлари умумий ўрта ва ўрта маҳсус, касб-ҳунар таълими муассасаларининг ошхоналарида Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика кенгаши билан келишувларсиз ҳар чоракда назорат ишларини олиб бориш имконига эга, — дейди Тошкент шаҳар Чилонзор тумани давлат санитария-эпидемиология назорати маркази болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлими мудири Дилдора Мирраббарова. — Бу соҳиларда озиқ-овқат маҳсулотлари, технология жиҳозларининг санитария қондалари, ошхона ходимларининг санитария-гиғиена тадбирларининг бажарилишини мониторинг қилиш имконини беради. Камчилик аниқланган тақдирда, Мувофиқлаштирувчи республика кенгаши розилиги билан текширув ўтказишимиз ва камчиликка йўл қўйган масъулга қонун доирасида чора кўришимиз мумкин.

Бир сўз билан айтганда, юртимизда ёшларнинг туғри овқатланишини ташкил этиш масаласига алоҳида аҳамият қаратилаётир ва бу борада олиб борилаётган ислохотлар эътиборга молик.

Тағанинг иккинчи томони...

Айтиш жоизки, юқоридagi қарор таълим муассасаларидаги ошхоналар фаолиятини қайта ташкил этиш, ривожлантиришга қаратилган бўлиб, келгусида “fast food” сингари таомларнинг ўқув муассасалари ҳудудида сотилишини чеклашни назарда тутди. Бироқ бугун таълим муассасалари атрофида айрим “олгирлар” томонидан болалар учун тақлиф этилаётган тезпишар таомларни тартибга солиш масаласи ҳам алоҳида эътибор-

ни талаб этади. Мавжуд қонунчиликка кўра, умумтаълим муассасаларидан 500 метр радиусда жойлашган савдо шохобчаларида тамаки ва спиртли ичимликлар билан савдо қилиш таъқиқланган. Фикримизча, мактаб ҳудудига яқин жойларда санитария ва гиғиена талабларидан келиб чиққан ҳолда тезпишар, кучли газланган ва таркибида турли зарарли ранглар бўлган маҳсулотлар сотишга ҳам чек қўйиш ёки бутунлай таъқиқлаш зарур. Бунда жамоатчилиги, жумладан, маҳаллалар қошидаги Жамоатчилик назорати ва истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича комиссия фаолларини кенг жалб қилиш мақсадга мувофиқ.

Иккинчидан, таълим муассасаларидаги ошхоналар малакали ошпазлар томонидан ишлатилишига эришиш керак. Зеро, аксарият ошхоналар бугун тadbиркорлар томонидан юритилаётган бўлиб, улар ошпазлик маҳорати, малакаси ва масъулияти борасида етарли билимга эга эмас. Айрим ихтиёрий равишдаги йўл қўйилаётган камчиликлар ҳам шунинг ортидан келиб чиқаётир. Шу боис республикамиздаги 116 та таълим даргоҳида ошпазлик йўналиши бўйича мутахассис тайёрлаш тизимини ислох қилиш, уларни ўқув-услубий, илмий адабиётлар ва дарсликлар билан таъминлашни ташкил этиш зарурати туғилди. Зеро, мазкур таълим муассасаларида бугун “Болалар учун парҳез таомларни тайёрлаш” фани мавжуд бўлса-да, республика миқёсида ягона ўқув қўлланмаси яратилмаган. Дарслар эса методик мажмуалар асосида ўтилаётир. Балки шунинг учун ҳам таълим муассасаларидаги ошхоналарда парҳез таомлар тайёрлашнинг аниқ технологияси мавжуд эмас. Бугун аллергик касалликка чалинган ҳамда шифокор томонидан парҳез буюрилган ёшлар айна ана шундай таомларга эҳтиёж сезишаётир. Сирасини айтганда, фарзандларимиз организмнинг кундалик эҳтиёжини тавсия этаётган таомлар калориясининг метёрда бўлишини фақат малакали ошпаз — мутахассислар билишади. Хулоса қилиб айтганда, фарзандлар — келажакимиз давомчилиги, эртамиз эгалари. Шундай экан уларнинг саломатлиги ва тақдирига бевфарқ бўлмадик. Ҳар бир ёшга ўз фарзандимиз дея қарайлик, уларнинг баркамол бўлиб камол топишида масъул ва жавобгар эканимизни доим ёдда тутайлик.

Улугбек ШОНАЗАРОВ,
журналист

► БУ ТУРФА ОЛАМ

ФИРЪВАН ДАВРИДАГИ ҚАБРИСТОН ТОПИЛДИ

Миср археологлари Луксорда шу пайтгача маълум бўлмаган қабристонни топишди. Ушбу топилма Луксор фарбидаги шохлар дафн этилган водий тилмонда бўлиб, у шартли равишда “157-лагерь” деб номланди.

Мазкур қабристон эрамиздан аввалги 1550—1292 йиллардаги фиръавнлар сулоласи даврига туғри келади. Мамлакат вазирлиги вакили Халид ал-Ананининг сўзларига қараганда, топилган қабр Осархат исмли шаҳар маслаҳатчисига тегишли. “157-лагерь”дан ўнлаб бўялган ёғоч тобутлар ва олтига яқин сақланган мурда ҳам топилган. Археологлар тилла ранга бўялган кўпгина ниқоблар, ичи турли икир-чикирларга тўла кудуқчи ҳам топишган.

Апрель бошларида эса Қоҳирадан 26 километр нарида — Дашхур туманида қадимий, номаълум пирамида қолдиқлари топилган эди. Уни эрамиздан аввалги XVIII—XVII асрларда Фиръвоннинг XIII сулоласи кургани маълум бўлди.

САЛҚИН ИЧИМЛИКЛАР ЗАРАРЛИ...МИ?

Мунтазам ширин ичимликлар ичиш миянинг кичрайишига ва оқибатда хотиранинг пасайишига сабаб бўларкан. Америкалик олимлар ўтказган тадқиқот бундан ҳам жиддий хасталикларни келтириб чиқариши мумкинлигини исботлади.

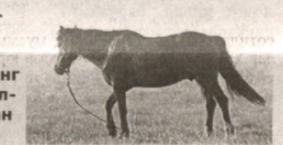
Ҳар куни парҳезбон (шакар ўрнини босувчи восита қўшилган) газли ичимликлар истеъмол қилиш инсулът ва ақлий пастилик хавфини уч баробар оширади, дейишмоқда мутахассислар.

Бундай хулосага келиш учун тадқиқотда уч гуруҳ қатнашчилар магнит-резонанс текширувдан ўтказилди. Биринчи гуруҳ тўрт мингта яқин 30 ёшдан катталарни, иккинчи гуруҳ уч минг нафар 45 ёшдан ошганларни, учинчи гуруҳ эса бир ярим минг нафар 60 ёшдан катталарни ўз ичига олди.

— Тадқиқот натижасида ўзида шакар сақловчи ичимликларни кўп истеъмол қилган қатнашчиларнинг мияси атрофияга учраб, кичрайгани ва хотираси сустайгани маълум бўлди, — дейди Бостон университети вакили, невролог Мэттью Пас.

ОТЛАР ҚАЧОН ХОНАКИЛАШТИРИЛГАН?

Дания, Швейцария ва Франция олимлари ёввойи отларнинг хонакилаштирилгани вақти билан қизиқшди.

Тадқиқотчилар ҳозирги Челябинск вилояти ҳудудидан бундан 4,1 минг йил аввал яшаган байталлар, Сибирь атрофида 2,7 минг йил аввал яшаган иккита айғир қолдиқларини ўрганиши натижасида отларни хонакилаштириш шу даврлардан бошланганини қайд этишмоқда. Бундан ташқари, Қозоғистон ҳудудидан 2,3 минг йил аввал яшаган ва одамлар томонидан ўлдирилган 11 та от қолдиқлари ҳам ўрганиб кўрилди. Олимлар булардан умумий хулоса қилиб, отларни хонакилаштириш тахминан 5,5 минг йил аввал Қозоғистон чўлларида бошланган ва бу Ботай маданияти билан боғлиқ, дейишмоқда.

Интернет материаллари асосида Х. АҲМАДЖОНОВА тайёрлади.

► ИЛИМ САРҲАДЛАРИДА

ҲАҚИҚАТГА ДЎНГАН ИБОРА:

қадамган ўт чақнаши рост...

Энергоресурслар истеъмоли кўрсаткичлари тобора ошиб бораётган ҳозирги даврда уларни ишлаб чиқаришнинг арзон ва оддий усулларидан фойдаланиш долзарб вазифалардан ҳисобланади. Бу борада жаҳон компаниялари, илмий муассасалар турли инновацион ғоялар устида изланиш олиб бормоқда.

Ҳозир кўп давлатларда муқобил энергия манбаларидан олинган энергетик ресурслардан йирик саноат корхоналарида, кичик бизнес тузилмаларида фойдаланилмоқда. Бу ўз навбатида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг таннархига ижобий таъсир кўрсатиши билан бирга, бозорда маҳсулотнинг рақобатбардошлигини таъминлайди. Айна пайтда, муқобил (қайта тикланадиган) энергия манбаларидан олинган ресурслар чекка ҳудудларда энергия ресурсларига қарам бўлмаган инфратузилмаларни яратиш имконини бермоқда.

“ТРОТУАР ПЛИТКАЛАР”

Мутахассислар фикрича, одамлар қаламидан ҳам муҳим энергия манбаи сифатида фойдаланиш мумкин экан. Айна пайтда “Павеген Системс Лтд.” (Pavegen Systems Ltd., Буюк Британия) компанияси ишлаб чиқарган тротуар плиткalarидан кўп мамлакатларда электр энергия ишлаб чиқариш соҳасида фаол фойдаланилмоқда. Бундай плиткalarнинг ҳусусияти шундан иборатки, унда одамлар қадами таъсирида электр қуввати ҳосил қилинади. Плиткalar остига ўрнатилган қурилма бир одам қадамидан ўртача 7-8 Вт электр энергияси ишлаб

чиқариш имконини беради. Бунда албатта, киши вази ҳам муайян роль ўйнайди. Ҳосил бўлган энергиянинг 5 фоизи бевосита тротуар плиткalarни ёритишга сарфланса, қолган 95 фоизи бошқа мақсадларда, масалан, автобус бекатларини, реклама баннерларини ҳамда дўкон витриналарини ёритишда ишлатилиши мумкин.

Маълумот учун. Ушбу инновацион плиткalar эгилувчан, сув ўтказмайди-ган материалдан ишланган, устига оғирлик тушган вақтда тахминан 5 миллиметрга эгилади. Ташқи қобиғи маҳсус зангламайдиган металл билан қопланган бўлиб,

Европа иқлим шароитига чидамли ҳисобланади. Мутахассисларнинг таъкидлашича, ушбу плиткalarни дунёнинг бошқа минтақалари иқлим шароитларига ҳам мослаштириш мумкин. Ҳар бир плитканинг эни 45, узунлиги эса 60 сантиметр. Айрим маълумотларга кўра, бир донна бундай плитканинг нархи 50 фунт стерлинг (тахминан 60 АҚШ доллари тенг) бўлиб, сўнги йилларда унинг пасайиши тенденцияси кузатилмади.

Бугунги кунга келиб, бундай плиткalar турли давлатларда синовдан ўтказилган. Жумладан, 2012 йили Лондонда ўтказилган ёзи Олимпиада пайтида ушбу плиткalar сайёҳлар кўп тўпланадиган жойларга ўрнатилган ва

икки ҳафта ичида 20 миллион ж о ул (энергия улчов бирлиги) энергия олишга муваффақ бўлинди. Бу энергия эса ўз вақтида Лондон кўчаларини туғни вақтда бутун Олимпиада даврида ёритишга етди. Шунингдек, Буюк Британия пойтахтида бундай плиткalar вокзал ва мактабларда ҳам ўрнатилмоқда.

“Павеген Системс Лтд.” компанияси бу борада дунёдаги кўплай йирик компаниялар билан ҳамкорликни йўлга қўйган. Жумладан, Павеген технологиясида “Shell” инглиз-голланд қўшма компанияси ўз дастурларида, хусусан, турли мамлакатларда стадионлар қуришда фойдаланилмоқда. Бунда стадионлардаги реклама лавҳаларини ёритиш учун зарур бўлган электр энергияси ишлаб чиқарилиши кўзда тутилади. Электр энергия ҳосил қилувчи бундай

“ЭНЕРГО ТУРНИКЕТЛАР”

Кўп мамлакатларда электр энергиясини ҳосил қилишда турникетлардан ҳам фойдаланилади. Турникетлар, асосан, метрополитен ва темир йўл станцияларига ўрнатилмоқда. Мутахассислар фикрича, турникетлар ўрнатилган ер тағида унинг ҳаракатта келиши (босилиши, тебраниши) натижасида электр қуввати ҳосил қиладиган тегишли қурилмалар жойлаштирилади. Бугун бундай турникетлар Япония, Хитой ва Голландия давлатларида ўрнатилган.

Хитой ва Голландияда Япониядан фарқи тарзда “энерготурникетлар” технологиясининг бошқача шакли қўлланилмоқда. Хусусан, Японияда, асосан, одам қадами таъсирида электр қуввати ҳосил қилиш кўпроқ қўлланилаётган бўлса, Хитой ва Голландияда бундай турникетлар турли савдо марказлари эшиги ўрнатилмоқда ва ташриф буюрувчилар ичкарига кириш учун турникетларни суриб очишлари талаб этилади. “Boon Edam” голланд компанияси ҳозир ушбу турникетларни мамлакатдаги кўплай йирик савдо марказларига ўрнатишни тавсия қилмоқда.

Мутахассислар фикрича, бундай генератор-эшикларнинг ҳар бири йилига 4600 киловатт соатга яқин электр энергияси ишлаб чиқариши мумкин. Бир қарашда катта бўлмаган ушбу кўрсаткич бундай турникетлар сони кўпайиши билан ортиб бориш тенденциясига эга. Айна пайтда бу кўрсаткич йирик савдо марказлари истеъмол қилаётган электр энергиянинг

бир қисмини қоплаш имконини беради.

Хулоса қилиб айтганда, энергетика соҳасида янги инновацион технологияларнинг фаол таъбиқ этилиши муайян ҳудудда энергетик ресурслар ишлаб чиқарилишида арзон ва қулай шароитларни юзага келтириши билан биргаликда унинг оқилона сарфлаши ҳамда унинг бошқариш билан боғлиқ стратегик вазифаларни амалга оширишда муҳим ўрин тутди. Мутахассислар фикрича, бошқа муқобил энергия манбалари билан бир қаторда одамларнинг бевосита иштироки орқали энергия ҳосил қилиш имконини берадиган технологияларнинг таъбиқ этилиши муайян натижаларни беради. Хусусан, бундай технологияларнинг жорий қилиниши ҳар бир фуқарода мамлакат энергетика соҳаси тараққийи учун дахлдорлик ҳисси билан бирга энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш кўникмасини ҳосил қилиб боради. Бундай технологияларни синнов тарихида одамлар кўп тўпланадиган жойларга, жумладан, маданият ва истироҳат боғларига, пиёдалар йўлакчаларига, бекатларга ҳамда йирик савдо марказларига таъбиқ этиш мумкин.

Муайян ҳудудда электроэнергия соҳасида инновацион технологияларнинг амал қилиши мамлакатнинг индустриал ривожлантилиш даражасини белгилаши билан бирга қулай инвестицион муҳит шаклланишида ижобий таъсир кўрсатади.

Аброр ЮСУПОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги Стратегик
ва минтақалардо тадқиқотлар
институтини бош илмий ходими

